

Die eerste liefde...

Iedereen zal zich zijn of haar eerste liefde kunnen herinneren. Zelfs jaren later koesteren veel mensen nog warme gevoelens aan die jongen of dat meisje van toen. Wat is dat toch?

Die eerste liefde...

K

Kees was al 81 jaar, maar nog zeer vitaal. Hij merkte wel dat hij steeds vaker terugdacht aan vroeger. Verhalen te over: over de oorlog, de periode dat hij ondergedoken was geweest, het verzet en later – als dank – het Verzetskruis. Zijn schuilplaats had hij in een klein Fries dorpje gevonden, bij het gezin van de plaatselijke bakker. Daar woonden twee dochters in huis: Bea en Jopie. Vooral aan Jopie had hij warme herinneringen. Hij was toen 22 geweest en zij bijna 18. Zou ze ook nog weleens aan hem denken?

Kees klopte aan bij Els Leijs, directeur van een onderzoeksbureau en jarenlang speurder voor het televisieprogramma Spoorloos. De opdracht? Vind haar! “De meeste mensen die bij me komen,” verklaart Leijs, “zoeken familieleden, vaak de onbekende vader. Maar ook voor hun eerste liefde melden zich zeker tientallen geïnteresseerden per jaar.”

Wat is dat mysterie toch, dat rond een eerste liefde hangt? Psycholoog Annette Heffels denkt dat de aantrekkingskracht van een eerste liefde vooral schuilt in het feit dat het de eerste keer was. “De intensiteit van de gevoelens komt heftiger aan, omdat je ze nog niet zo goed kunt plaatsen. Onbevangen, zelfs blindelings, durf je je aan de ander te geven. Je begrijpt nog niet hoe verliefdheid werkt: het tijdelijke karakter ervan en de teleurstelling die soms volgt, als de verliefdheid vervaagt en de verschillen zichtbaar worden. Daarom is je eerste verliefdheid voor eeuwig.” Wie voor het eerst wordt gegrepen door de liefde heeft het gevoel in een twee-eenheid samen te smelten. Het lijkt alsof de ander je precies aanvoelt en de onderlinge herkenning is groot. Die gevoelens van warmte en geborgenheid nestelen zich in een geheugen, ook omdat de kennismaking ermee meestal plaatsvindt in de adolescentie jaren; een periode waarin emoties toch al sterker aankomen.

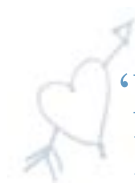
“Vaak duurt een eerste liefde net kort genoeg om voor altijd te kunnen duren,” stelt Heffels. “Je bent als koppel nooit in de fase aanbeland waarin er verschillen moeten worden overbrugd. De eerste periode past iedereen zich graag aan de ander aan. Maar dat verandert, natuurlijk, en

dan pas begint het zoeken naar de balans tussen het bewaken van je eigenheid en het bewaren van het samenzijn. Je hebt nog niet keuken, badkamer, bankrekening en leven gedeeld, niet de spanningen ervaren die dat kan geven.”

Het is verleidelijk om over die onbezorgde liefde van toen te blijven mijmeren. Maar dat is niet ongevaarlijk. “Het geheugen van mensen is misleidend,” weet Heffels. “Iedereen vervormt herinneringen, afhankelijk van de stemming van het moment en afhankelijk van je persoonlijkheid, dus of je optimistisch bent of juist pessimistisch van aard. Ik heb mensen gezien in therapie die zichzelf niet veel waard vinden, omdat hun eerste liefde hen heeft gekleineerd. Zij verwijten dat hun vroegere geliefde niet, zij denken dat het aan hen lag dat ze zo werden behandeld. Tot je twintigste ben je jezelf nog aan het ontdekken; relaties uit die periode kunnen een grote impact hebben op je zelfbeeld.”

Een hernieuwd contact kan ook grote gevolgen hebben, vertelt Leijs. “Met internet is tegenwoordig veel mogelijk. Mensen uit het verleden worden sneller gevonden. Twee oud-geliefden gaan mailen. Ik vind dat je daarmee moet uitkijken. Vraag jezelf af: waarom wil ik dat? Als je huwelijk na twintig jaar in een dip zit, ga je dat wat is geweest idealiseren. Eigenlijk heb je dan heimwee naar vroeger, de eerste liefde is daar slechts een exponent van. Samen herinneringen ophalen, kan meer losmaken bij jezelf dan je aanvankelijk van plan was. Mensen worden tegenwoordig via het chatten verliefd op elkaar. Voor je het weet, staan er twee huwelijken op de helling. Daarbij weet je niet wat je aanhaalt. Mensen kunnen veranderen. Wie weet is hij nu niet meer iemand die je in je leven zou willen. Ik adviseer daarom altijd om niet te snel huisadressen uit te wisselen.”

Ook Kees kreeg meer dan hij wilde. Jopie was snel gevonden en dolblij te horen dat Kees haar zocht. Het liefst stond ze, met de blik vol adoratie, om de haverklap op de stoep. Kees vond dat benauwend. Hij was slechts geïnteresseerd in haar levensloop en hield het daarna liever bij het sturen van een kerstkaart.

‘Dat gevoel van toen heb ik bij geen van mijn latere liefdes meer gehad’

Vera de Beer (57): “Ik kwam hem veertien jaar geleden weer tegen. Zomaar, ineens. Toen ik mijn boodschappenkarretje de supermarkt uitduwde, zag ik hem staan. Na een moment van twijfel zijn we op elkaar afgestapt. Het was een tragisch romantische ontmoeting. Ik herinner me zijn woorden nog letterlijk: ‘Wat wil je dan? Ik kan mijn vrouw toch niet verlaten?’ We hadden elkaar in geen jaren meer gezien, maar toch was het - in elk geval in mijn beleving - meteen weer zo heftig.

Ooit, in een veel te ver verleden, was onze relatie gestopt door toedoen van mijn ouders; ze vonden hem niet bij me passen. In het geheim bleven we elkaar nog een tijd zien. 's Nachts klom hij via een ladder naar mijn slaapkamer. Het waren de jaren zestig, zo romantisch, maar het ouderlijk gezag liet zich nog gelden. In elk geval waar het mijn ouders betrof.

Ik voel de liefde nog steeds. Natuurlijk realiseer ik me dat het een illusie is. Ik was zestien jaar. Pas later wordt je emotionele ontwikkeling echt serieus. Maar dat gevoel van toen heb ik bij geen van mijn latere liefdes meer gehad.

We hebben na die paar minuten voor de supermarkt nooit meer contact gehad. Wel heb ik altijd zijn foto bewaard op een geheim plekje. Alleen mijn dochter weet daarvan. Af en toe kijk ik daarnaar en dan stop ik hem weer weg, dankbaar dat ik zo'n intense liefde heb mogen meemaken.”

Wanneer heeft het zin om iemand op te willen zoeken?

A. Heeft u altijd een warm plekje gehouden voor uw vriendje van de middelbare school?
B. Sturen uw herinneringen u steeds terug naar die ene vakantieliefde? Naar die Italiaanse ober met die mooie ogen? Of naar de Amerikaan die de hele zomer toeristen fotografeerde bij de rondvaartboot?
C. Heeft u een langere relatie gehad die werd beëindigd doordat u uit verschillende landen kwam? Of doordat u katholiek was en hij niet? Kortom: dreven de omstandigheden u en uw geliefde uit elkaar?

Antwoord

Categorie A heeft de grootste kans om haar geliefde terug te vinden. De praktijk leert dat er van schoolliefdes vaak nog bruikbare gegevens bekend zijn: bijvoorbeeld het bedrijf van de vader of namen van broers en zussen.
Categorie B heeft de percentages tegen zich. Meestal is het ondoenlijk om iemand op te sporen zonder geboortedatum, -plaats of oud adres.
Categorie C heeft misschien wel het meeste recht op een zoektocht. Wanneer een relatie door omstandigheden is gestopt, blijven vaak tal van vragen knagen. Het is goed om dan samen eventueel oud zeer uit de weg te ruimen. Soms zoeken deze mensen ook naar elkaar in de hoop dat de liefde nu wel een kans krijgt. ▶

Die eerste liefde...

Liefdes van later

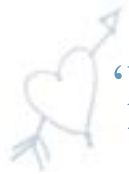
Het begin van een partnercarrière is bepalend voor later liefdesgeluk, dat blijkt uit onderzoek van de Nijmeegse psycholoog Geertjan Overbeek.

“Als iemand vervelende ervaringen opdoet tijdens zijn eerste liefdes, is de kans groot dat ook latere relaties moeizaam verlopen. De partners delen dan weinig interesses, kunnen niet goed met elkaar praten of hebben problemen op het gebied van seks.”

Het aangaan van intieme relaties blijkt een kunst die moet worden afgekeken. Wanneer kinderen geen goed contact hebben met hun ouders - de eerste nauwe band in een leven - zetten zij als tieners vaak ongelukkige eerste stappen op het liefdespad. Ze kennen de juiste balans niet tussen praten en zwijgen, tussen geven en nemen. Op hun beurt hebben die eerste romantische passen dus weer een voorspellend karakter voor latere relaties.

“Voor ons onderzoek hebben we 210 mensen gevolgd van hun geboorte tot aan hun 37ste levensjaar. Het was opvallend hoe bepaalde patronen zich bleven herhalen.

Mannen en vrouwen die op hun achttiende aangaan ongelukkig te zijn in de liefde, waren op hun 37ste nog steeds ontevreden. Voor de sociale wetenschappen is het vrij uitzonderlijk dat er over zo'n lange periode zulke sterke verbanden worden gevonden.”

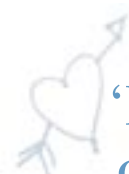
‘Ik ben altijd van Jerry blijven houden en hij was mij ook nooit vergeten’

Louise Lanphear (67): “Eind 2004 zijn Jerry en ik getrouwd, 46 jaar na onze laatste en enige kus als verliefde pubers. We groeiden op in Nederlands-Indië. Daar was eind jaren vijftig niet veel privacy voor een jong koppel. We zagen elkaar elke zondag in de kerk en na de dienst hadden we een paar uur voor onszelf, waarin we veel praatten en af en toe elkaars hand vasthielden. De enige zoen viel op de dag van Jerry's vertrek; zijn familie verhuisde naar Amerika.

Een brief en een kaart ontving ik, met liefdesverklaringen. Maar in 1963 hoorde

ik dat Jerry getrouwd was. Ik was er kapot van. Niet veel later accepteerde ik het huwelijksaanzoek van een Amerikaanse diplomaat die in Jakarta gestationeerd was. Ik wist vanaf het begin dat mijn huwelijk niet op liefde was gebaseerd. Mijn liefde was op, vergleden in de dagen dat ik vergeefs op Jerry wachtte. Vaak heb ik in die periode van Jerry gedroomd. Ik ben altijd van hem blijven houden. Toen we elkaar in het voorjaar van 2004 zagen - via zijn moeder met wie ik al die jaren contact heb gehouden - werd duidelijk dat Jerry mij ook nooit was vergeten.

Een paar maanden later vroeg ik een scheiding aan. Dat was een moeilijke beslissing na een huwelijk van 37 jaar met twee zoons en vijf kleinkinderen. Toch heb ik geen moment spijt gehad. Met Jerry aan mijn zijde ben ik gelukkiger dan ooit. Het is een geweldig gevoel om van je echtgenoot te houden. Ik weet nu wat ik al die jaren heb gemist.”

‘Ik vond het vreselijk om Loesje achter te laten en met mijn ouders naar de VS terug te keren’

Jerry Lanphear (66): “Ik ontmoette Louise in 1951, toen ik tien jaar oud was. Ze werd aan me voorgesteld als Loesje en zo ben ik haar altijd blijven noemen. Ook in mijn gedachten. Vreselijk vond ik het om haar achter te laten en met mijn ouders naar de Verenigde Staten terug te keren. Ik had moeite om me aan te passen aan het leven in Amerika. Banen lagen niet voor het oprapen en het werk dat ik kreeg, was slecht betaald. Mijn hoop om

te sparen voor een vliegticket naar Loesje verdween.

Ik meldde me aan bij de luchtmacht en trouwde, maar de scheiding volgde al snel toen ik in Vietnam zat. Negen jaar later verliet ik het leger en tegen die tijd hoorde ik dat Loesje getrouwd was. Opgebrand voelde ik me en ik trouwde een meisje van wie ik niet hield, maar dat ik wel kon tolereren. De jaren daarna probeerde ik een goede echtgenoot en vader van drie kinderen te zijn.

In 1972 zag ik Loesje voor het eerst weer. Ze had me bij haar thuis uitgenodigd. Na twintig minuten ben ik weggegaan, voor het serieus kon worden. Toen onze paden elkaar in 2004 weer kruisten, voelde ik voor het eerst in mijn leven angst. Het was een ander gevoel dan de adrenalinestoot in Vietnam. Dit was koude angst; bang om afgewezen te worden en tegelijkertijd opgewonden door de mogelijkheid om niet afgewezen te worden.” ❀